Львівський професійний коледж
готельно-туристичного та ресторанного сервісу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з НМР
_____ Марія СКОРОБОГАТА
26 серпня 2024 р.

Методичні матеріали для проведення семінарських та практичних занять з дисципліни «Основи правознавства»

Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»
Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр
Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»

Підготувала:
Викладач Павлишин-Кошова Г.Б.

Погоджено на засіданні циклової комісії викладачів гуманітарного циклу
Протокол № 01 від 26 серпня 2024 р.

Голова циклової комісії _____ Ірина ГОЛЕЦЬ

Львів 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Семінарські та практичні заняття є важливою складовою навчального процесу з дисципліни «Основи правознавства» для здобувачів освіти спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа». Загальний обсяг семінарських та практичних занять становить 16 годин, з яких 10 годин відведено на семінарські заняття (5 занять по 2 години) та 6 годин - на практичні роботи.

Мета семінарських занять - закріплення та поглиблення теоретичних знань, набутих на лекціях, розвиток уміння аналізувати правові ситуації, аргументовано висловлювати власну позицію, застосовувати правові норми до конкретних життєвих ситуацій.

Мета практичних робіт - формування практичних навичок роботи з нормативно-правовими актами, юридичними документами, розв'язання правових кейсів, складання договорів та інших документів правового характеру.

Під час семінарських занять застосовуються інтерактивні методи навчання: дискусії, «мозковий штурм», робота в малих групах, аналіз конкретних ситуацій («case-study»), рольові ігри, міні-дебати. Значна увага приділяється підготовці доповідей та їх обговоренню.

Практичні роботи спрямовані на опанування здобувачами освіти практичних умінь та навичок, необхідних для професійної діяльності у сфері гостинності: робота з Конституцією України, кодексами, законами, складання договорів, аналіз трудових правовідносин, розв'язання правових кейсів.

Розподіл годин:

- Семінарські заняття - 10 годин (5 занять)
- Практичні роботи - 6 годин (6 робіт)

Оцінювання результатів семінарських та практичних занять здійснюється за 12-бальною шкалою з урахуванням активності на занятті, якості підготовки до заняття, рівня виконання практичних завдань, уміння аргументовано висловлювати власну позицію.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Семінарське заняття № 1

Тема: Основи теорії держави і права. Основи конституційного права

Мета: Закріпити та поглибити знання про сутність держави, права, правовідносини, основи конституційного права України.

Завдання:

1. Обговорити ключові поняття теорії держави і права
2. Проаналізувати засади правової держави та громадянського суспільства
3. Розглянути структуру та значення Конституції України
4. Визначити роль правових норм у регулюванні готельно-ресторанної сфери

Питання для перевірки базових знань:

1. Що таке держава? Назвіть її основні ознаки
2. Які функції виконує сучасна держава?
3. Що таке право? Які його ознаки?
4. Що таке правовідносини та які їх елементи?
5. Яка структура Конституції України?

План семінарського заняття:

1. Сутність держави та її ознаки. Функції держави
2. Держава і громадянське суспільство. Засади правової держави
3. Правосвідомість та правова культура
4. Право як цінність суспільного життя. Принципи права
5. Правомірна поведінка та правопорушення. Юридична відповідальність
6. Конституція України: структура, принципи, значення
7. Роль правових норм у регулюванні ГРС

Теми доповідей:

1. Історія становлення правової держави в Україні
2. Правова культура як основа демократичного суспільства

3. Юридична відповідальність у сфері готельно-ресторанного бізнесу
4. Конституційні засади підприємницької діяльності в Україні
5. Верховенство права: теорія та практика

Список використаної літератури:

1. Конституція України
2. Теорія держави і права / Н.М. Крестовська, Л.Г. Матвєєва. - Київ, 2022
3. Основи конституційного права України / В.В. Копєйчіков. - Київ, 2022
4. Правознавство / за ред. О.В. Дзери. - Київ, 2023

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://www.president.gov.ua - Офіційний сайт Президента України
- http://www.nbuv.gov.ua - Національна бібліотека України

Семінарське заняття № 2

Тема: Загальна характеристика основних прав, свобод і обов'язків людини і громадянина

Мета: Закріпити знання про систему прав, свобод та обов'язків людини і громадянина, механізми їх реалізації та захисту.

Завдання:

1. Проаналізувати класифікацію прав і свобод людини
2. Обговорити механізми захисту прав людини в Україні та міжнародному праві
3. Розглянути обов'язки громадян та їх значення для демократії
4. Визначити особливості реалізації прав у сфері праці та підприємництва

Питання для перевірки базових знань:

1. Чим відрізняються права людини від прав громадянина?
2. Які групи прав і свобод ви знаєте?
3. Які основні обов'язки громадян України?
4. Що таке конституційні гарантії прав людини?

5. Який орган захищає права людини в Україні?

План семінарського заняття:

1. Права людини та права громадянина: поняття та відмінності
2. Класифікація прав і свобод: особисті, політичні, соціально-економічні, культурні
3. Механізми гарантування і захисту прав людини
4. Основні обов'язки громадян України
5. Законні підстави обмеження прав людини
6. Права й обов'язки у сфері праці, освіти, охорони здоров'я

Теми доповідей:

1. Європейська конвенція про захист прав людини
2. Діяльність Уповноваженого Верховної Ради з прав людини
3. Обмеження прав і свобод в умовах воєнного стану
4. Захист прав споживачів у готельно-ресторанній сфері
5. Право на працю: конституційні гарантії та реалізація

Список використаної літератури:

1. Конституція України
2. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»
3. Основи конституційного права України / В.В. Копєйчіков. - Київ, 2022
4. Правознавство / за ред. О.В. Дзери. - Київ, 2023

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://ombudsman.gov.ua - Уповноважений з прав людини
- https://echr.coe.int - Європейський суд з прав людини

Семінарське заняття № 3

Тема: Основи адміністративного права

Мета: Закріпити знання про адміністративне право, адміністративні правопорушення та відповідальність, особливості контролю у сфері ГРС.

Завдання:

1. Проаналізувати систему органів виконавчої влади
2. Обговорити поняття та склад адміністративного правопорушення
3. Розглянути види адміністративних стягнень
4. Визначити особливості адміністративної відповідальності у сфері ГРС

Питання для перевірки базових знань:

1. Що регулює адміністративне право?
2. Які органи виконавчої влади ви знаєте?
3. Що таке адміністративне правопорушення?
4. Які адміністративні стягнення передбачені законодавством?
5. Яка роль Держпродспоживслужби?

План семінарського заняття:

1. Поняття, предмет і цілі адміністративного права
2. Система органів виконавчої влади
3. Органи державного контролю у сфері ГРС
4. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки, склад
5. Адміністративна відповідальність та види стягнень
6. Особливості відповідальності неповнолітніх
7. Адміністративна відповідальність за порушення санітарних норм

Теми доповідей:

1. Державний контроль за діяльністю закладів харчування
2. Порядок проведення перевірок суб'єктів господарювання
3. Адміністративна відповідальність за порушення прав споживачів
4. Особливості адміністративного провадження

5. Корупційні правопорушення та відповідальність за них

Список використаної літератури:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення
2. Загальне адміністративне право / за ред. І.С. Гриценка. - Київ, 2024
3. Адміністративне право України / О.І. Остапенко та ін. - 2021

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://dpss.gov.ua - Держпродспоживслужба
- https://dsns.gov.ua - ДСНС України

Семінарське заняття № 4

Тема: Основи цивільного і сімейного права

Мета: Закріпити знання про цивільні та сімейні правовідносини, право власності, договірні відносини у сфері ГРС.

Завдання:

1. Проаналізувати суб'єктів та об'єктів цивільних правовідносин
2. Обговорити право власності та способи його захисту
3. Розглянути особливості цивільно-правових договорів у сфері ГРС
4. Визначити основи сімейного права та захисту прав дитини

Питання для перевірки базових знань:

1. Що таке цивільні правовідносини?
2. Хто є суб'єктами цивільного права?
3. Що таке право власності?
4. Які умови укладання шлюбу?
5. Які права мають споживачі у закладах харчування?

План семінарського заняття:

1. Поняття цивільного права та цивільних правовідносин
2. Суб'єкти та об'єкти цивільних правовідносин

3. Право власності та захист прав власників

4. Цивільно-правові договори у сфері ГРС

5. Цивільно-правова відповідальність

6. Спадкове право: види спадкування

7. Сімейне право: шлюб, права подружжя, права дітей

Теми доповідей:

1. Захист прав споживачів у готельно-ресторанній сфері

2. Договір про надання готельних послуг: особливості укладання

3. Цивільно-правова відповідальність закладів харчування

4. Спадкування бізнесу: правові аспекти

5. Захист прав дитини в Україні

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України

2. Сімейний кодекс України

3. Закон України «Про захист прав споживачів»

4. Цивільне право України / за ред. В.А. Кройтора. - Запоріжжя, 2022

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://minjust.gov.ua - Міністерство юстиції України

Семінарське заняття № 5

Тема: Основи кримінального права України

Мета: Закріпити знання про кримінальне право, поняття злочину, види покарань, особливості кримінальної відповідальності.

Завдання:

1. Проаналізувати поняття та склад злочину

2. Обговорити види кримінальних покарань

3. Розглянути обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання

4. Визначити особливості кримінальної відповідальності у сфері господарської діяльності

Питання для перевірки базових знань:

1. Що таке злочин? Які його ознаки?
2. Які елементи складу злочину?
3. Які види покарань передбачені КК України?
4. Що таке необхідна оборона?
5. З якого віку настає кримінальна відповідальність?

План семінарського заняття:

1. Поняття кримінального права та його роль
2. Поняття злочину: ознаки, склад, види
3. Стадії вчинення злочину, співучасть
4. Кримінальна відповідальність та види покарань
5. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання
6. Необхідна оборона та крайня необхідність
7. Звільнення від кримінальної відповідальності
8. Особливості відповідальності неповнолітніх
9. Господарські злочини у сфері ГРС

Теми доповідей:

1. Кримінальна відповідальність за шахрайство у сфері бізнесу
2. Злочини проти здоров'я населення: відповідальність закладів харчування
3. Особливості покарання неповнолітніх злочинців
4. Необхідна оборона: межі допустимості
5. Амністія та помилування: правові підстави

Список використаної літератури:

1. Кримінальний кодекс України
2. Правознавство / за ред. О.В. Дзери. - Київ, 2023

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://court.gov.ua - Судова влада України
- https://reyestr.court.gov.ua - Єдиний державний реєстр судових рішень

ПРАКТИЧНІ РОБОТИ

Практична робота № 1

Тема: Аналіз Конституції України. Права і свободи громадян

Мета: Сформувати практичні навички роботи з Конституцією України, аналізу конституційних норм щодо прав і свобод громадян.

Завдання для виконання:

Завдання 1. Робота з текстом Конституції

Опрацюйте розділ II Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина». Випишіть у таблицю:

a) 5 особистих прав громадян (з вказанням статті)
b) 5 політичних прав громадян (з вказанням статті)
c) 5 соціально-економічних прав (з вказанням статті)
d) 5 основних обов'язків громадян (з вказанням статті)

Завдання 2. Аналіз правових ситуацій

Визначте, які конституційні права порушено у наведених ситуаціях:

a) Працівнику ресторану не виплатили заробітну плату протягом 3 місяців
b) Адміністрація готелю відмовила в поселенні гостю через його національність
c) Роботодавець звільнив працівницю через вагітність
d) Клієнту ресторану відмовили в наданні інформації про склад страви

Завдання 3. Складання таблиці

Заповніть порівняльну таблицю «Механізми захисту прав людини в Україні»:

a) Судовий захист

b) Звернення до Уповноваженого з прав людини

c) Звернення до Європейського суду з прав людини

d) Самозахист

Список використаної літератури:

1. Конституція України

2. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»

3. Основи конституційного права України / В.В. Копєйчіков. - Київ, 2022

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://ombudsman.gov.ua - Уповноважений з прав людини

Практична робота № 2

Тема: Розв'язання правових кейсів з адміністративного права

Мета: Сформувати практичні навички аналізу адміністративних правопорушень та визначення виду відповідальності у сфері ГРС.

Завдання для виконання:

Завдання 1. Аналіз адміністративних правопорушень

Проаналізуйте наведені ситуації та визначте: вид правопорушення, склад (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона), вид стягнення:

a) Ресторан працює без належного дозволу на розміщення літнього майданчика

b) Під час перевірки виявлено порушення санітарних норм зберігання продуктів

c) Працівник кафе продав алкоголь неповнолітній особі

d) Готель не забезпечив належні умови пожежної безпеки

Завдання 2. Робота з КУпАП

Знайдіть у Кодексі України про адміністративні правопорушення статті, що передбачають відповідальність за:

1. Порушення правил торгівлі (вкажіть статтю та санкцію)
2. Порушення санітарно-гігієнічних правил (вкажіть статтю та санкцію)
3. Обман покупця (вкажіть статтю та санкцію)
4. Порушення правил пожежної безпеки (вкажіть статтю та санкцію)

Завдання 3. Складання протоколу

На основі однієї з ситуацій завдання 1 складіть проект протоколу про адміністративне правопорушення (зазначте всі необхідні реквізити).

Список використаної літератури:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення
2. Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»
3. Загальне адміністративне право / за ред. І.С. Гриценка. - Київ, 2024

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://dpss.gov.ua - Держпродспоживслужба

Практична робота № 3

Тема: Складання та аналіз цивільно-правових договорів у сфері ГРС

Мета: Сформувати практичні навички складання та аналізу цивільно-правових договорів, що використовуються у готельно-ресторанній сфері.

Завдання для виконання:

Завдання 1. Аналіз договору

Проаналізуйте наданий зразок договору про надання готельних послуг. Визначте:

a) Сторони договору та їх правовий статус
b) Предмет договору

c) Права та обов'язки сторін

d) Відповідальність сторін за порушення умов договору

e) Порядок вирішення спорів

Завдання 2. Складання договору

Складіть проект договору про надання послуг громадського харчування (кейтеринг) для корпоративного заходу. Договір має містити:

a) Преамбулу (сторони договору)

b) Предмет договору

c) Ціну та порядок розрахунків

d) Права та обов'язки сторін

e) Відповідальність сторін

f) Порядок вирішення спорів

g) Реквізити та підписи сторін

Завдання 3. Правова ситуація

Розв'яжіть правову ситуацію: Гість готелю забронював номер через сайт, але при заселенні виявилося, що номер вже зайнятий. Визначте:

a) Які права гостя порушено?

b) Яка відповідальність готелю?

c) Як гість може захистити свої права?

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України

2. Закон України «Про захист прав споживачів»

3. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України

Практична робота № 4

Тема: Аналіз трудових правовідносин. Трудовий договір

Мета: Сформувати практичні навички оформлення трудових відносин, складання та аналізу трудових договорів у сфері ГРС.

Завдання для виконання:

Завдання 1. Складання трудового договору

Складіть проект трудового договору для прийняття на роботу кухаря у ресторан. Договір має містити:

a) Найменування роботодавця та дані працівника
b) Посаду та характер роботи
c) Дату початку роботи
d) Режим роботи та відпочинку
e) Умови оплати праці
f) Права та обов'язки сторін

Завдання 2. Розв'язання правових ситуацій

Проаналізуйте ситуації та дайте правову оцінку:

a) Офіціант працює без оформлення трудового договору. Які наслідки для працівника та роботодавця?
b) Адміністратор готелю відмовляється виходити на роботу у святковий день. Чи правомірна відмова?
c) Працівницю звільнили під час випробувального строку без пояснення причин. Чи законне звільнення?
d) Бармен вимагає оплати понаднормової роботи. Як розрахувати оплату?

Завдання 3. Робота з КЗпП

Знайдіть у Кодексі законів про працю статті, що регулюють:

a) Порядок укладення трудового договору
b) Підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця
c) Тривалість щорічної відпустки
d) Оплату роботи у вихідні та святкові дні

Список використаної літератури:

1. Кодекс законів про працю України
2. Закон України «Про відпустки»
3. Трудове право / за ред. В.В. Жернакова. - Харків, 2023

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України

Практична робота № 5

Тема: Трудова дисципліна та матеріальна відповідальність працівників

Мета: Сформувати практичні навички застосування норм трудового законодавства щодо дисципліни праці та матеріальної відповідальності.

Завдання для виконання:

Завдання 1. Оформлення дисциплінарного стягнення

Офіціант ресторану систематично запізнюється на роботу. Оформіть пакет документів для накладення дисциплінарного стягнення:

a) Акт про порушення трудової дисципліни
b) Вимога про надання письмового пояснення
c) Проект наказу про накладення дисциплінарного стягнення

Завдання 2. Розрахунок матеріальної шкоди

Кухар з необережності пошкодив професійне обладнання вартістю 25 000 грн. Його заробітна плата – 15 000 грн. Визначте:

a) Вид матеріальної відповідальності
b) Розмір відшкодування
c) Порядок стягнення шкоди

Завдання 3. Аналіз трудового спору

Працівник готелю не погоджується з накладеним дисциплінарним стягненням. Опишіть:

a) Куди працівник може оскаржити стягнення?
b) Який порядок розгляду індивідуального трудового спору?
c) Які документи потрібно подати?

Список використаної літератури:

1. Кодекс законів про працю України
2. Трудове право / за ред. В.В. Жернакова. - Харків, 2023

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://court.gov.ua - Судова влада України

Практична робота № 6

Тема: Аналіз кримінально-правових ситуацій у сфері господарської діяльності

Мета: Сформувати практичні навички кваліфікації злочинів у сфері господарської діяльності та визначення кримінальної відповідальності.

Завдання для виконання:

Завдання 1. Кваліфікація злочинів

Проаналізуйте ситуації та визначте: чи є діяння злочином, яка стаття КК застосовується, які можливі покарання:

a) Власник ресторану систематично не сплачує податки, ухилившись від сплати 500 000 грн

b) Адміністратор готелю привласнив гроші, отримані від клієнтів за проживання

c) Ресторан використовує прострочені продукти, внаслідок чого отруїлися відвідувачі

d) Підприємець здійснює діяльність без державної реєстрації

Завдання 2. Аналіз складу злочину

На прикладі одного зі злочинів завдання 1 визначте всі елементи складу злочину:

a) Об'єкт злочину

b) Об'єктивна сторона

c) Суб'єкт злочину

d) Суб'єктивна сторона

Завдання 3. Робота з Кримінальним кодексом

Знайдіть у КК України статті про злочини у сфері господарської діяльності:

a) Шахрайство (ст. 190) – випишіть санкції
b) Ухилення від сплати податків (ст. 212) – випишіть санкції
c) Порушення санітарних правил (ст. 325) – випишіть санкції
d) Випуск недоброякісної продукції (ст. 227) – випишіть санкції

Список використаної літератури:

1. Кримінальний кодекс України
2. Правознавство / за ред. О.В. Дзери. - Київ, 2023

Посилання на веб-ресурси:

- http://zakon.rada.gov.ua - Законодавство України
- https://reyestr.court.gov.ua - Єдиний державний реєстр судових рішень